

les— E --- remembrà mi que l'avangeli avia ab mi aportat», 6r2. Tot sovint en Llull, en StVicentF i en tots els clàssics valencians (com en els de pertot): «açò fou a *miracle* de Déu», JnEsteve (*LiEleg.*).

Avui segueix en ús pertot, i fins hi segueix pertot en la forma correcta i única nostra *miracle*, que es pronuncia *mirákkla* amb *-kk-* doble; la pronúncia *mirákle*, *-ákle*, que *AlcM* atribueix al Princ., és falsa i absolutament infundada: aquest error s'explica perquè a Menorca (*AORBB* III, 23), Mallorca (*BDLC* IV, 42) i el P. Val. s'ha introduït una pronúncia bàrbara *milacre*, sens dubte calcada del castellà i afavorida allà pels predicadors i prelats castellans, que hi foren prestigiosos i, en part, omnipotents. Certament bastant arrelada en terra valenciana, fins en la toponímia;² però és clar que allà i tot l'evita la gent de llenguatge acurat (si bé és normal que hi pronúnci *mirákle* amb *-kl-* senzilla, segons el sistema valencià) i fóra desitjable que desaparegués del tot. A penes cal dir que només s'explica en castellà, pel conegut fenomen de fonètica castellana, allà sistemàtic (*perigro* < *periglio*, *palabra* < *parabla*, *plática* < *prática* etc.). *Miraculós* [Llull]; *miraculosament* [Metge]. *Miraclos* i *miracler* (que és enterament fals que s'usi en el Princ., ni sigui gaire popular enlloc) són també formes acastellanades i digníssimes de repudi.

Meravella [S. XIII] del ll. *MĪRĀBĪLĪA*, i en últim terme de l'adjectiu *mīrābīlis* 'estrany, sorprenent, notable', que en el plural neutre *mirabilia* ja apareix incomparablement més usat que el singular en textos vulgars (*Peregrinatio Aetheriae*, 67.29), amb tendència a quedar estereotipat com a únic, i amb el sentit de 'prodigi, cosa estupenda'. Substantivació que apareix consumada en totes les llengües romàniques d'Occident (fr. *merveille*, it. *meraviglia* etc.).

Copiosament documentat des dels orígens: «Una bagassa dix a mi: — --- no presumesques sà intrar cor eu veg sobre tu moltes *marave<l>les*— E --- remembrà mi que l'Avangeli avia ab mi aportat», *VidesR*, fº 6r2 (altra cita supra, sobre *miracle*, i passim); Llull, com a títol del seu *Fèlix* o *Libre de les Maravelles*, i sovint allí i en totes les seves obres; «dix que-s *meraveyla* molt En Guerau comte d'Urgell --- que ara li fos més en qüestió --- E En G. S. dix --- per la Comtessa: — --- major *meraveyla* és que hom diga que no farà dret a tan bona dona con la Comtessa», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 62.3f.); «Castellans --- anaven ab les gramalles largues fins en terra, e ab lurs antipares --- e ab longues barbes, saludant quaix ab erguyll; e aparia-los bé que eren *maraveyles*; mas ara muden l'estil e-s giren al francès ---», Eiximenis (*Dones*, p. 92.5f.); «les *maravelles*, / virtuts, honors, / premis, lahors, / de sola una / mare comuna / e primicera», JRoig (*Spill*, 10240); *maravelles*, AntCanals (*Providència*, *NCL.*, 111). I així ha seguit en l'ús comú, no sols literari per-

tot, sinó també popular. En totes les llengües romàniques el tractament fonètic del mot presenta algunes anomalies, que en part s'expliquen per dissimilacions i altres fenòmens de caràcter inductiu, totes elles detalls de poc relleu; la

important, però, és el canvi sofert per la *l* de la síl·laba inicial, que en lloc de mantenir-se normalment amb timbre *i* apareix pertot canviada en *e* o en *a*. Les explicacions que se n'han proposat són del tot inacceptables (contaminació de *MERUS* 'pur', idea ben poc conexas),³ o poc convincents.

Així la que vaig assajar en el *DCEC* (n. 11, de *MIRAR*, *DECH*). El port. *maravilha* [S. XVI, Moraes], el cast. *maravilla* [*Cid*, i assegurat per la rima en Berceo, segon quart S. XIII, *Mil.*, 215, i en Juan Ruiz, 921c, si bé en el S. XIII apareix també *maravella*], oc. *meravilha*, sard *maraviza*, it. *meraviglia*, es podrien explicar com a resultants d'una dissimilació de *miraviliya* en *meraviliya*, i després *mar-* a causa de la *r*: notem que el tractament de *-li-* com a *-ll-* en castellà demostra un tractament erudit (i en les altres llengües també es podria admetre evolució semiculta) de manera que enlloc causaria cap escrúpol que la *l* tònica s'hagués mantingut; i, pel que fa al català i el francès, en rigor es podria admetre que la *é* resultés d'un «canvi de sufix», recepta acceptable quan la nova terminació és corrent, sobretot si és més corrent que la substituïda.

De fet *-ella* de *-ELLA* ho és moltíssim en català, però *-eille* no ho és en francès. D'altra banda, llavors esperaríem que en català la consonant palatal es presentés en la forma *-ll-*, no *-yl-*, canviable en *z*, en el conegut domini dialectal; i esperaríem que la *é* tingués timbre tancat pertot, mentre que *œ* balear i *é* cat. oriental postulen *ï* i no pas *ë*. El nostre mot ha tingut ús verament popular en català, i com a tal es conserva en ambients ben rústics. I en aquests el trobem amb el timbre corresponent a *ï*. Tant en el P. Val. com a Mallorca és repetidíssim el nom de *Cova de les Meravelles*: tinc nota d'una en el terme d'Orient (entre Alaró i Bunyola) i en recordo alguna més a Mallorca; i en el País Valencià n'hi ha moltes, car no és solament «la Cova de les Maravelles tocant casi a Gandia», MGadea (*T. del Xè* III, 31), una *kóva de les maravéles* m'ensenyaren a la Font d'En Carròs, i en tinc anotades cinc o sis des de Morvedre cap al Sud; a la ciutat de València hi ha el carrer *de la Maravella* (retolat així des d'antic, J. G. M., 1955), que modernament alguns deien *Mare Vella* per etimologia popular (i crec que ara es prefereix així, amb ben poca excusa). Sens dubte avui pronúnciem *mərəbélə* en cat. central, però és que a Bna. el mot no és vulgar sinó terme de ponderació literària.

Però a la muntanya se sent amb *é*: «hi ha uns boscos que són una *mərəbélə*» sentia jo, 1932, a un muntanyenc de Llorona, no lluny del Puig de Bassegoda (parlar empordanès que confon *yl* amb *ll*). I a Mallorca (on el mot té caràcter molt popular, que altrament no el recolliria el *DFgra.*, «*maravella*: miracle, prodigi, succés admirable») se sent únicament amb *œ*: *kóvə də sɔz mərəvéləs* Orient (1963); preguntant a la gent de Sóller (1953), si valia la pena (la vista) de pujar fins al cim del Puig Major, en un estiu xafogós, em contestaren homes de parlar ben planer: «sí, és clar!: és una *mərəvélə*»; si no m'enganyo és general entre els poetes mallorquins actuals la norma (oïda a un) que *me-*